

DE EVOLUTIE VAN DE KAPEL VAN STOEPE DOORHEEN DE EEUWEN

*Hoe groeide de kapel van Stoepe, over een periode van 6 eeuwen,
uit van boomkappelletje tot een kapel met parochiekerk-allures?*

EEN UITGAVE VAN HET STOEPEKOMITEE

DE EVOLUTIE VAN HET KAPELGEBOUW DOORHEEN DE EEUWEN

INLEIDING	05
15 ^e EEUW	06
16 ^e EEUW	07 - 09
17 ^e EEUW	10 - 17
18 ^e EEUW	18 - 21
19 ^e EEUW	22 - 27
20 ^e EEUW	28 - 33
BRONNEN	34 - 35

Afbeelding 1: schilderij uit 1860 dat het eerste mirakel van Stoepe verbeeldt. De volkstoeloop die hierop volgde, gaf het startsein voor de bouw van de kapel.

INLEIDING

Heel veel kapellen in Vlaanderen zijn ontstaan en evolueren op gelijklopende wijze.

Wat aanvankelijk een boomkapelletje was, kan, als de devotie groeit, vervangen worden door een stenen koortje. In volgende golven wordt dan aangebouwd en uitgebreid.

Weinig kapellen echter zijn erin geslaagd zover te kunnen evolueren als de Stoepekapel die - in een geschiedenis van 6 eeuwen - is kunnen evolueren van boomkapelletje tot de grootte van een kleine parochiekerk.

Zelfs twee verwoestingen in de 16^e en 17^e eeuw konden niet verhinderen - of zorgden er net voor - dat de kapel bleef groeien in omvang. Miraculeuze genezingen, ijverige bisschoppen, milde weldoeners en geldschietters zijn hiervoor welkome katalysatoren geweest. ■

15^c

E E U W

De oudste vermelding van de Maria-verering te Stoepe gaat terug tot 1422, waar in een akte een geschil beslecht wordt tussen de abdij van Oosteklo en een inwoner van Assenede, inzake een erfelijke rente die bezet was op zeven gemet land in de parochie Assenede. De ligging van die percelen wordt in deze

akte nauwkeurig omschreven. Zo lezen we dat de bewuste partij land ten oosten paalde aan een straat die liep van “onser vrouwe ter stoepe ter triest waert”. Werd hiermee het boomkapelletje bedoeld of was dit in de periode na het mirakel toen al sprake was van een stenen kapel(letje)? ■

16^c

E E U W

Aangaande de eerste helft van het bestaan van de kapel, kunnen wij ons enkel verlaten op het oudste geschreven document over de kapel: op initiatief van de pastoor van Assenede, Leodogar Cardon, werd van de toenmalige oudste bewoners van het Kapelhof een getuigenis “*naer waarheid*” afgenomen.

Het document (zie verder) was opgetekend “den 16e Decembre 1611”. Dit situeerde zich tijdens de heropbouw van de kapel, die drie decennia ervoor in 1577 was vernield door een tweede golf van de Beeldenstorm. Samen met de kapel zijn toen tevens veel kerktorens uit de streek met de grond gelijk gemaakt.

Afbeelding 2: deze voorbeelden van boomkapel – koorken – koorken met beuksken tonen de opeenvolgende fasen van de groei van een kapel.

In de 17 eeuw is de kapel maar liefst driemaal heropgebouwd. De eerste maal in 1613, de tweede maal in 1649 en een derde keer in 1677. Behalve in 1649 is er telkens sprake van een vergroting.

Na de godsdiensttroebelen werd een grotere kapel gebouwd die ingewijd werd in 1613, doch nog niet volledig was afgewerkt. Op het plein voor de kapel werden in die periode ook 50 abelen geplant. De kapel werd vernietigd door de Spaanse troepen in 1644, restauratie en inwijding volgden in 1649 en 1650. De kapel werd opnieuw vergroot in 1677.

Extract uit het dossier ter klassering van de kapel als monument

✿ EERSTE HEROPBOUW IN 1613

Dus pas 36 jaar na de vernieling door de beeldenstormers in 1577 werd op 23 september 1613 de heropgebouwde kapel ingewijd door bisschop van der Burch. De streek rond Ertvelde was in die periode heel grimmig en nage-noeg volledig ontvolkt. Pas in 1608 was er opnieuw een pastoor in Ertvelde die zich kon bezighouden met de heropbouw. Reeds in 1612 werd hij opgevolgd

door Cornelis de Somere, onder wiens pastoorschap de kapel weer in gebruik werd genomen.

Een paar jaar voor de tweede vernieling, in 1641, werden een houten huisje en een “*aftreck der capelle*” gebouwd. Hoogstwaarschijnlijk bedoelt men hiermee een houten sacristie die werd aangebouwd.

Achiel De Vos schrijft:

In 1641 werd er een houten huisje aangebouwd en een « *aftreck der Capelle* » (905). Het was de periode van grote en veelvuldige herstellingen. In die tijd werden er ook aflatbrieven gedrukt (906). RAG-B 118, f° 68 r°

(“Geschiedenis van Ertvelde” A. De Vos, p. 308)

✿ TWEEDE HEROPBOUW IN 1649

Ten gevolge van de voortdurende landingen der Staatse legers, waarbij de troepen onder leiding van Frederik Hendrik het versterkte stadje Sas van Spanjaarden, werd de kapel in 1644 door de Staatse troepen verwoest (*A. De Vos, p. 309/RAG-K 7988*). Betrof dit een totale verwoesting of een zware beschadiging? Dit is niet duidelijk af te leiden uit de bronnen. De Kluzense parochieherder Jeremias van Pottelsberge en de in 1648 aangestelde kapelmeeester Gerard van Oyenbrugghe van Duras, die op het nabijgelegen kasteelgoed “ter Loven” woonde, stonden samen voor de heropbouw.

Bij Achiel De Vos lezen we:

“Traagzaam wordt de heropbouw aangevat. De schaliedekkers Christiaan de Zutter en Balthazar Bernaeghe leveren 500 schaliën “int repareren van de daecken van Capelle en huys”. Hoewel in 1648 81 £ uitgegeven wordt aan timmerwerk en 20 £ 13 s. 4 g. aan smeedwerk, noteert bisschop Triest bij zijn bezoek van 6 juni 1648 dat de kapel nog steeds verlaten ligt.”

(“Geschiedenis van Ertvelde” A. De Vos, p. 309)

In 1649 vernemen wij dat de kapel geres-taureerd is. In 1650 gaat onder impuls van Mgr. Triest voor het eerst de noveen van “de Stoepedagen” door, een traditie

die tot op heden standhoudt. In 1656 worden het huidige altaar en tabernakel in de kapel geplaatst.

In het boekje over Stoepe uit 1858 van Ingels lezen we op blz. 44:

“Onder bediening van denzelfden bisschop (Triest) wierd de schoone autaar die heden nog bestaet in de kapel geplaatst: dit blykt door een voetstuk van het kruis dat op het tabernakel rust, en van denzelfden bouwstyl is als de autaar; het heeft voor jaertal 1656.”

Gezien het tabernakel dat we nu kennen in de gerestaureerde kapel uit 1649 werd geplaatst, vertelt dit ons iets over de hoogte van de toenmalige kapel. Die moet dus nagenoeg even hoog geweest zijn als de huidige.

In 1663 kwamen er een nieuwe preek- en biechtstoel.

Afbeelding 4: zicht op het altaar, tabernakel en sterrenhemel aan plafond

❖ DERDE OPBOUW IN 1677

De derde heropbouw en vergroting is er niet plots gekomen. Al in 1627 stuurt de bisschop hierop aan tijdens één van zijn inspectierondes. In de veronderstelling dat de kapel in 1649 in zijn oorspronkelijke toestand uit 1613 is hersteld, is aan deze wens nog geen gevolg gegeven:

Herhaaldelijk schrijft de deken, zo in 1668 en 1669 dat wegens de grote volkstoeloop en de nabijheid der ketterse streken, de godsvrucht tot de H. Maagd dient gestimuleerd door het vergroten van de bestaande kapel.

33756 B 2879/16 Brieven van pastoor de Sy respectievelijk de landdeken aan de vicarissen-generaal aangaande de noodzakelijke vergroting van de kapel, [1673/1676] 2 stukken

(“Geschiedenis van Ertvelde”, A. De Vos, p. 313 + verwijzing naar een document in het RAG)

(Was de kapel totaal verwoest of zwaar beschadigd? Nergens is er sprake van een vergroting.)

Er volgen nog suggesties in deze richting van de deken. Sommige mensen zijn bereid tot grote giften.

In het boekje over de geschiedenis van Stoepe uit 1911 blz. 28 vernemen wij nog:

“Naderhand in 1670 nadat wederom de toeloop der pelgrims ongemeen groot was geworden, werd de Sakristij herbouwd en in 1673 de kapel vergroot.”

Tijdens de werken aan de sacristie werden de priestergewaden overgebracht naar de kerk van Ertvelde, maar dat bleek niet zo'n goed idee ...

Een nieuwe tegenslag trof in 1670 de reeds berooide kerk. De gewaden komende van Stoepe, bewaard in de sakristie, werden gestolen.

(“Geschiedenis van Ertvelde” A. De Vos, p. 234)

Het herbouwen van de sacristie, waar men het over heeft, betreft het aanpakken van “de aftreck der capelle” of het aangebouwde houten huisje uit 1641.

Gezien pastoor Van Laere in 1911 in zijn “Geschiedenis van O.L. Vrouw van Stoepe” het heeft over de vergroting in 1673 en de deken over een nieuw gebouw spreekt in 1677 (*A. De Vos p. 314/RAG-K 8018*), kunnen we ervan uitgaan dat de bouw, onder het pastoraat van Jakobus de Sy ongeveer 4 jaar geduurd heeft.

Het schip van de huidige kapel dateert dus van 1677! ■

Afbeelding 5: op deze foto is duidelijk te zien tot waar het schip van de kapel kwam. Had deze eerdere fase van de kapel dus maar 3 ramen in het schip i.p.v. 4 tegenwoordig?

Afbeelding 6: reconstructie van de kapel zoals ze er tussen 1677 en 1774 zou uitgezien hebben

De nis boven de toegangspoort

Op afbeelding 7 is te zien hoe het witstenen ornament met beeld dat zich nu in de koormuur aan de oostkant bevindt, vroeger, dus in de kapel van 1677, wellicht boven de poort was ingemetseld. Het oorspronkelijke gat in de muur telt een vijftal steenlagen meer dan de hoogte van het witstenen ornament met beeld. De vorm van het dichtgemetselde gat en het kleine nisje met een Mariabeeld dat men “achterliet”, zijn misschien wel een verwijzing naar de periode waarin het witstenen ornament met beeld zich boven de poort bevond. ■

Afbeelding 7:
oost- en westgevel naast elkaar

Een eeuw lang bleef het kapelgebouw onveranderd tot in het laatste kwart van de 18^e eeuw pastoor Jean Baptist De Smet (1773 – 1802), kort voor de Franse Revolutie en helemaal aan het begin van zijn pastoraat, het heft in handen neemt en voor een indrukwekkende uitbreiding van de kapel zorgde.

Afbeelding 8: houtsnijwerk als deel van de lambriering in de linkerbeuk

Onder pastoor van Witveld (vooral gekend als de pastoor die de “broederschap van den doodstrijd” oprichtte) werd de kapel in 1716 gelambriseerd.

Er worden twee nieuwe biechtstoelen besteld “zoals er staan in de kerk van Overslag,” bij de Eeklose timmerlui Jacques Herewijn en Judocus Cauwels.

(A. De Vos/RAG-B 2878)

Op afbeelding 9 is te zien dat er zich vroeger drie biechtstoelen in de kapel bevonden. Links staan er twee en rechts zie je het tipje van de derde. De biechtstoel links vooraan staat vandaag nog in de kapel. Van de verdwenen biechtstoelen is houtsnijwerk bewaard gebleven.

Er is een verhaal dat vertelt dat, toen onder het bewind van Napoleon belasting werd geheven op basis van het gebruik van dure materialen in of aan een gebouw, de biechtstoelen werden geschilderd om het massieve hout te verbergen.

Afbeelding 9: in de 18e eeuw waren er drie biechtstoelen

In 1774, aan de vooravond van de Franse Revolutie, werden onder pastoor de Smet een nieuw koor en twee zijbeuken gebouwd. Pastoor de Smet wordt als één van de meest bekwame priesters gezien die Ertvelde ooit gekend heeft. Onder zijn beleid mogen we spreken van een grondige aanpak van restauratiewerken, zowel in Ertvelde als in Stoepe.

Zoals hiernaast vermeld, zorgt hij in 1774 voor de grote uitbreiding van de kapel. In 1778 liet hij de pastorie van Ertvelde bouwen zoals ze vandaag nog bestaat.

In 1787 komt er een vloer in de kerk van Ertvelde, die tot dan uit aangestampte aarde bestond. Was het ook pastoor De Smet die zorgde voor de vloer in de kapel? Het staat nergens geschreven, maar de vloer die de volledige kapel beslaat en uit één geheel bestaat, is wellicht gelegd op het einde van de verbouwingen in 1777 en is dus vermoedelijk aan zijn initiatief toe te schrijven.

Nevenstaande tekst komt uit het boekje over de geschiedenis van Stoepe van 1858: ■

Het gebouw der kapel, zoo als het nu bestaet, is niet oud; het bereikt nauwelijks de laatste jaren der regering van Maria-Theresia. De pastor van Witvelde had alreeds 't gedacht gehad de kapel te vergrooten, maer heeft dit opzet niet kunnen uitvoeren; dit geeft te verstaen 't gene geschreven staet in het oude boecksken over Stoepe ten zynen tyde gedrukt, in het verhael van het mirakel geschied op het kind eener edele vrouw van Gent; deze verklaerde, « dat zy zulke groote devotie had tot Onze-Lieve-Vrouw van Stoepe, dat als wanneer de kapel zoude vermeerderd worden, zy daertoe zou geven eene goede « somme geld. »

Kindelyk de heer pastor De Smet, die ons het oude schrift bewaerd heeft, gelukte weinigen tyd voor de fransche revolutie eenen nieuwen koor te bouwen en twee zybeuken die ieder ook eenen altaer moesten verkrygen om meer gemak te geven aen de priesters die daer kwamen mis lezen; maer deze altaers zyn nooit gepluust geweest. In dezen staet bevindt zich nog hendaegs de kapel van Stoepe.

Bovenstaande tekst komt uit "Onze-Lieve-Vrouw van Stoepe" T. Ingels, 1858 (p.45).

De altaren in de beide zijbeuken zijn pas veel later gekomen, onder pastoor De Meyer (1854 – 1879). Het hoofdaltaar is dus twee eeuwen ouder dan de altaren in de zijbeuken.

Na de indrukwekkende uitbreiding van 1774, duurt het nog een halve eeuw eer men aanvang neemt met de bouw van zuid- en noordsacristie. Het is echter onwaarschijnlijk dat in de tussenperiode er geen sacristie was. Mogelijk stond op de plaats van de zuidelijke sacristie een voorlopig houten gebouwtje.

Ertvelde. — N.D. de Stoep.

Afbeelding 10: zicht op de achterzijde van de kapel (foto jaren 20 vorige eeuw)

De kapel werd opnieuw vergroot in 1677 en in 1774 werden een nieuw koor en twee zijkapellen aangebouwd. In het derde kwart van de 19de eeuw werd de kapel nogmaals gerestaureerd.

Extract uit het dossier ter klassering van de kapel als monument

Op onderstaande kaart uit 1841 is te zien dat de zuidsacristie is gebouwd, maar nog niet is uitgebreid. Ook de noordsacristie was toen nog niet gebouwd. Toch telt de kapel in deze periode nog zeven ramen (zie de Potter & Broeckart

uit 1873 op de volgende pagina). Wellicht betekent dit dan dat er nog een eerdere versie bestond van de sacristie in hout(?) opgetrokken, zoals dit ook het geval was in 1641?

Afbeelding 11: kaart uit de "Atlas der Buurtwegen" 1841

Wat den tegenwoordigen bouw der kapel betreft, die zeven vensters in de lengte, en eenen toren te midden van het dak heeft, deze dagteekent slechts van de laatste jaren der regeering van Maria-Theresia. Onder de bediening van pastoor Van Witvelt was er reeds spraak, haar te vergrooten, althans in het oude boekje over Stoepe, te zijnen tijde gedrukt, komt, bij het verhaal der wonderbare genezing van het kind eener Gentsche edelvrouw, de verklaring, « dat deze zulke groote « devotie had tot O. L. Vrouw van Stoepe, dat, als wanneer de « kapel zoude vermoorderd worden, zij daertoe zou geven eene « goede somme geld. » Weinig tijds voor de Fransche Revolutie bouwde men er door de zorgen van pastoor De Smet een nieuw koor en twee zijbeuken aan; deze zijbeuken waren bestemd om ieder een altaar te bekomen, doch tot heden is daar geen gevolg aan gegeven.

Extract uit De Potter & Broeckaert 1870-'72, p. 40

Van pastoor De Meyer (1854 - 1879) weten we dat hij veel herstellingen en verbeteringen aanbracht aan de kapel van Stoepe (*A. De Vos, p. 786*):

- ◆ huidig orgel geplaatst in de kapel (1848);
- ◆ nieuwe glasramen laten plaatsen (1858-1879);
- ◆ kapel laten herschilderen;
- ◆ koopt de schilderijen van de Zeven Weeën;
- ◆ vervangt de schilderijtjes in de kapelletjes door het huidige beeldhouwwerk;
- ◆ zorgt voor twee altaren voor de zijbeuken.

Gezien de verwezenlijkingen van pastoor De Meyer meermaals worden opgesomd in de boekjes over de geschiedenis van Stoepe en er op geen enkel moment wordt gesproken over de aanbouw van een sacristie, mogen wij dan aannemen dat de bouw zich heeft voltrokken onder zijn opvolger, pastoor Francies De Smet (1879 - 1910)?

In de geschiedenis van Ertvelde zoals ze beschreven is door De Potter & Broeckaert in 1873, lezen wij dat de kapel toen zeven vensters had. Doch vandaag de dag tellen we er maar vijf. Vier vensters, twee aan elke kant, werden dichtgemetseld, zodat een sacristie kon worden aangebouwd aan de zuid- en noordkant. Er is ons geen enkele afbeelding van de kapel bekend waar ze niet de voltooide vorm heeft die ze vandaag heeft. Op de oudste foto's van de kapel rond 1900 zijn beide sacristieën reeds te zien. Voor 1841 werd het oudste deel van de zuidelijke sacristie gebouwd. De uitbreiding ervan en de bouw van de noordelijke sacristie voltrokken zich tussen 1880 en 1900.

Volgende foto's tonen de huidige situatie onder het dak van de zuidelijke sacristie en bevestigen dat de raamopeningen later - na meer dan 100 jaar - zijn dichtgemetseld.

De linkse foto toont de raamopening van de zijbeuk. Het raam is dichtgemetseld met een enkele muur en ter hoogte van het dak gaat men over op een dubbele muur. De middelste foto toont duidelij-

lijk een dakaflijning en vertelt ons dat er een eerste sacristie moet geweest zijn die later werd uitgebreid. De rechtse foto toont het volgende raam van het koor dat nooit een raam geweest is. Het werd al in 1774 gewoon dichtgemetseld als muur.

Wat opvalt, zijn de totaal verschillende manieren waarop de raamopeningen zijn dichtgemetseld. Is hier toch sprake van twee verschillende fasen?

Afbeelding 12: zicht onder het dak van de zuidsacristie

Afbeelding 13: de uitbreiding van de sacristie is ook duidelijk te zien in de muur aan de kant van de buitendeur van de zuidsacristie. Aan de bovenzijde zijn tevens de restanten te zien van de dichtgemetselde ramen.

De kapel is een typisch voorbeeld van een voor 1450 bestaande bedevaartskapel die werd wederopgebouwd en vergroot in het begin van de 17de eeuw, verwoest in 1644, gerestaureerd in 1649, vergroot in 1677, uitgebreid in 1774 met een nieuw koor en twee zijkoren en eind van de 19de eeuw werd gerestaureerd en uitgebreid met een noordelijke sacristie

Extract uit het dossier ter klassering van de kapel als monument

Fijn detail: de noordelijke sacristie werd voorzien van een toilet voor de geestelijken. ■

Afbeelding 14: het toilet in de noordelijke sacristie

Afbeelding 15: dakwerken eerste helft 20e eeuw

Na de voltooiing van de sacristieën kennen we het kapelgebouw zoals het er vandaag de dag uitziet. In de loop van de 20^e eeuw waren er wel belangrijke onderhouds- en aanpassingswerken.

Nevenstaande foto toont een dakvernieuwing ergens in de eerste helft van de 20^e eeuw.

In het midden van de jaren '30 is er elektriciteit aangelegd in de kapel. Op afbeelding 10 is te zien dat er toen nog geen elektriciteitspaal stond op de hoek van het Kapelhof. Op de sfeervolle foto van de Stoepedagen van 1937 uit de krant Zondagsvriend, is in het midden achteraan ondertussen een elektriciteitspaal te zien.

Afbeelding 16: de Stoepedagen 1937

*Afbeelding 17:
de houten communie-
bank tijdens de trouw van
Firmin Vergauwe en Paula
Meyvaert in juli 1952*

Afbeelding 18: de houten poort die in 1965 werd vervangen

Onder het pastoraat van Hubert De Waele (1960 - 1976) volgden in de jaren '60 enkele noemenswaardige aanpassingen: op 1 mei 1964 werd een nieuwe, smeedijzeren communiebank geplaatst ter vervanging van de houten bank. Het jaar erop, op 1 mei 1965, werd de houten toegangspoort eveneens vervangen door de huidige smeedijzeren poort. Beide werken werden vervaardigd in smederij Julien Pierets-Sabo met medewerkers August Bral, Cyriel De Pauw, Gerard Ysebaert en Gerard Van Vlaenderen.

Twee jaar later, in 1967, werden de huidige glasramen geplaatst. Zij werden ontworpen door Harold Van de Perre en vervaardigd in Atelier Mestdagh te Gent.

In 1960 en in 1973 werd de kapel herschilderd. Voor 1960 was het plafond van het koor versierd met gouden sterren - zoals te zien op afbeelding 4 - als verwijzing naar Stella Maris, Sterre der Zee.

Pastoor Rik Fiers (1976 - 1996) liet het dak volledig vernieuwen. Onder zijn impuls werd de kapel overgekocht van de gemeente, die sinds de Franse Revolutie eigenaar was. De toenmalige pastoor De Smet kon, nadat de 15 ommegangskapelletjes al waren afgebroken, nog net verhinderen dat de volledige kapel werd gesloopt door ze te schenken aan “den armendis”, waardoor ze geen religieuze functie meer had. Tenslotte, in 1994, verzilverde pastoor Fiers de zes eeuwen lange evolutie van het kapelgebouw door het te laten erkennen als beschermd monument ... ■

Afbeelding 19, 20, 21 en 22: de dakwerken in 1988 (foto's: Elie Notschaele)

GESCHREVEN BRONNEN

- ◆ De Potter, F. & Broeckaert, J. (1870-1872). Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen, tweede reeks, eerste deel. Gent: Annoot-Braeckman.
- ◆ De Vos, A. (1971). Geschiedenis van Ertvelde. Gemeentebestuur Ertvelde.
- ◆ Ingels, T. (1858). Onze-Lieve-Vrouw van Stoepe, parochie Ertvelde. Brussel: H. Goemaere.
- ◆ Pauwels, O. & De Vleeschauwer, M. (2002). O.L.V. van Stoepe. Bedevaartsoord [brochure].
- ◆ Van Laere, C. (1911). Geschiedenis van O.L. Vrouw van Stoepe. Gent: Huyshauwer & Scheerder.
- ◆ Vzw Parochiale Werken (1994). Dossier ter klassering van de kapel als monument. Rijksarchief Gent, nr. 506.

AFBEELDINGEN

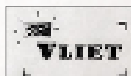
- ◆ Afbeelding kaft: O.L.V.-kapel in Stoepe (z.d.), [fotokaart]. Uitgeverij Cyriel Vergauwe-Vergeyle, Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 1: De stomme postbode (1860), [schilderij 120 cm x 160 cm]. Quartier. Stoepekapel, Ertvelde. Foto van Michiel Vergauwe.
- ◆ Afb. 2: Boomkapel uit "wandeltips & wandelroutes", [blog]. Geraadpleegd april-mei 2021 via <https://www.bloggen.be/easywalk/archief.php?ID=3030971>.
- ◆ Afb. 3: De Kleemkapel te Kaprijke, [foto]. Foto van Michel Coene
- ◆ Afb. 4: Zicht op altaar, tabernakel en sterrenhemel aan plafond in Stoepekapel (z.d.), [fotokaart]. Uitgeverij Wauters-De Witte. Bruikleencollectie van Omer Vervaet. Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 5: Schip van de kapel (2021), [foto]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 6: Reconstructie van de kapel uit 1677, [bewerkte foto]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 7: Oost-en westgevel (2021), [foto]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 8: Houtsnijwerk (2021), [foto]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 9: Binnenzicht op Stoepekapel met drie biechtstoelen (z.d.), [fotokaart]. Ingescand uit de collectie van Gerard Bauwens. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 10: Zicht op de achterzijde van de kapel (z.d., jaren 20 vorige eeuw), [foto]. Photo Opdebeek. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 11: Atlas der Buurtwegen (1841), <https://www.geopunt.be/>. Meerdere keren geraadpleegd, laatst op 22 mei 2021.
- ◆ Afb. 12: Zicht onder het dak van de zuidsacristie (2021), [foto's]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 13: Muur aan kant buitendeur sacristie (2021), [foto]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 14: Het toilet der geestelijken (2021), [foto]. Bram De Saedeleir. Digitaal Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 15: Dakwerken eerste helft 20e eeuw (z.d.), [foto]. Collectie Gerard Bauwens.
- ◆ Afb. 16: Stoepedagen 1937 (1937), [foto]. Henri De Jonghe, Zondagsvriend, 25 september 1937
- ◆ Afb. 17: De houten communiebank (1952), [foto]. Stoepe-archief.
- ◆ Afb. 18: De houten poort (voor mei 1965), [foto]. Collectie Gerard Bauwens.
- ◆ Afb. 19-20-21-22: Dakwerken in 1988 (1988), [dia's]. Schenking door erfgenamen Elie Notschaele. Stoepe-archief.

wordt verwacht: *Het Stoepe van Elio Notschaels 1925 - 2021*
een beeldende expo in de kapel geput uit het grote fotoarchief van deze bijzondere parochiaan

DAVIDSFONDS
Evergem

Verzorgd door
Gemeente
Evergem
Verzorgd door
Gemeente
Evergem

